

Kinderen van Ouders met Psychische Problemen (KOPP) in de jeugdhulp

Naar schatting telt Nederland zo'n 400.000 ouders met psychische en/of verslavingsproblemen. Het opgroeien in zo'n gezin kan voor Kinderen van Ouders met Psychische (en/of Verslavings-)Problemen (KOPP) ingrijpende gevolgen hebben. Gelukkig groeit een groot deel van die kinderen zonder problemen op. Het is belangrijk kinderen, jongeren en gezinnen die wél een verhoogd risico lopen vroegtijdig op te sporen en gepaste interventies in te zetten. De Richtlijn Kinderen van Ouders met Psychische Problemen (KOPP) gaat daar over. Vlot handelen voorkomt ernstige problemen.

Beschikbare materialen

Voor het raadplegen en toepassen van de richtlijn Kinderen van Ouders met Psychische Problemen (KOPP) heb je een aantal materialen tot je beschikking: de richtlijn zelf, de onderbouwing, een set van drie werkkaarten en een cliëntversie: informatie voor ouders. Deze materialen kun je downloaden en bestellen op www.richtlijnenjeugdhulp.nl.

Aan de slag met deze richtlijn

Wij hopen dat de richtlijn Kinderen van Ouders met Psychische Problemen (KOPP) jou en je team ondersteunt in je dagelijkse werk. Met behulp van het werkblad dat nu voor je ligt kun je zelf en/of samen met je team kennis maken met de richtlijn. Door het invullen krijg je ook een overzicht van hoe je de richtlijn op dit moment al toe past en kom je achter de dingen die nog aandacht vragen. We hopen dat het invullen van dit werkblad je inspireert om (verder) met deze richtlijn aan de slag te gaan.

Instructie

Je krijgt steeds de opdracht om een stukje in de richtlijn door te nemen en beantwoordt daar vervolgens een of meerdere vragen over. We proberen je daarbij zoveel mogelijk te laten reflecteren op hoe jij en/of je team momenteel werkt.

Hoofdstuk 1: Inleiding

Lees het hoofdstuk en beantwoord vervolgens de vragen met je team of individueel.

1. Wat betekent het werken met een richtlijn voor jou? Welke consequenties heeft het voor jouw professioneel handelen (denk aan voor- en nadelen)?

2. Hoe krijgt gedeelde besluitvorming een plaats binnen de trajecten die je uitvoert? Welke punten op pagina 11 herken je? Welke verbeteringen zijn mogelijk en wat is daar voor nodig?

Hoofdstuk 2: Gevolgen

Lees paragraaf 2.1.

3. Ken je de gevolgen van KOPP, en kun je ze herkennen bij de kinderen die je begeleidt? Welke verbeteringen zijn mogelijk en wat is daar voor nodig?

Lees de aanbevelingen in paragraaf 2.6.

4. Wat vind je voor je eigen werk /binnen jouw team belangrijk uit hoofdstuk 2?

Hoofdstuk 3: Risico- en beschermende factoren

5. Herken je alle risico- en beschermende factoren die in het hoofdstuk worden genoemd? Wat is nieuw? En welke risico- en beschermende factoren kom je vaak tegen bij de kinderen en gezinnen die je begeleidt?

Lees de aanbevelingen in paragraaf 3.4.

6. Wat vind je voor je eigen werk/binnen jouw team belangrijk uit hoofdstuk 3?

Hoofdstuk 4: Screenen op risico's

Lees paragraaf 4.1.

7. Op welke wijze signaleer je momenteel KOPP-gezinnen binnen de trajecten die je uitvoert?

8. Om een goede risico-inschatting te maken beveelt de richtlijn aan om met de SIK-lijst te werken. Is de SIK-lijst volgens jou een dekkend instrument om de risico's van KOPP in kaart te brengen? En vind je het een prettig instrument om mee te werken?

9. Wanneer er belangrijke informatie ontbreekt na het invullen van de SIK-lijst, wordt in de richtlijn aanbevolen om informatie in te winnen bij de huisarts of de verwijzer (mits hiervoor toestemming is van de ouders). In hoeverre volg jij deze aanbeveling op? Zijn hier binnen het team of de organisatie concrete afspraken over gemaakt?

10. Voor de verdere screening van emotionele problemen, gedragsproblemen en gezinsfunctioneren noemt de richtlijn een aantal screeningsinstrumenten.

☐ Child Behavior Checklist (CBCL)	☐ Strength and Difficulties Questionnaire (SDQ)
☐ Youth Self Report (YSR)	☐ Caregiver – Teacher's Report Form (C-TRF)
☐ Vragenlijst gezin en opvoeding (VGO)	☐ Nijmeegse Ouderlijke Stress Index (NOSI)

Kruis aan welke van deze instrumenten beschikbaar zijn binnen jullie organisatie. Ben je voldoende toegerust om zo'n instrument in te zetten? Welke verbeteringen zijn mogelijk en wat is daarvoor nodig?

11. Maak je voor eventuele broertjes/zusjes in het gezin ook een risico-inschatting? Waarom wel of niet?

Lees de aanbevelingen in paragraaf 4.4.

12. Wat vind je voor je eigen werk /binnen jouw team belangrijk uit hoofdstuk 4?

Hoofdstuk 5: Inzetten van interventies

Lees paragraaf 5.1.

13. Welke plek krijgt psycho-educatie binnen het hulpverleningstraject? Tabel 1 noemt een aantal interactieve websites met voorlichtingsmateriaal. Ben je bekend met deze websites? Maak je er wel eens gebruik van? Waarom wel of niet?

In tabel 2 staat een overzicht van de aanbevolen KOPP-specifieke interventies:

☐ Ouder- baby interventie	☐ PIEP zei de muis
☐ Voorzorg	☐ Bureau Basiszorg
☐ Psycho-educatieve gezinsinterventie KOPP	☐ Drie gezinsgesprekken
☐ Online cursus KopOpOuders	☐ Survival Kid (online)
☐ Online cursus KopStoring	
☐ KOPP preventie-projecten: doe praatgroep & pubergroep	

14. Kruis aan welke interventies beschikbaar zijn binnen jouw organisatie of samenwerkingsverband. Worden ze ook altijd ingezet? Zo nee: waarom wordt hier niet altijd voor gekozen? Wat vind je daarvan? Wat is er voor nodig om de aanbevolen interventies vaker in te zetten?

15. Zoals in de richtlijn wordt aangegeven, is het belangrijk voor het inschatten van de ernst van de KOPP-problematiek, om de items uit de SIK-vragenlijst waar de hulpverlener nog onvoldoende zicht op heeft, aan de orde te laten komen in een gesprek met de ouders en eventueel het kind of de jongere. Bespreek je deze punten met de ouders? Zo ja, betrek je hierin het kind ook? Waarom wel/niet? Wat vind je moeilijk aan zo'n gesprek? Welke tips heb je voor collega's?

16. Is binnen het team of de organisatie een (up-to-date) sociale kaart beschikbaar die inzicht geeft in samenwerkingspartners binnen de jeugdhulp, jeugd-ggz, de (huis)artsenzorg, etc? Wat is er voor nodig om deze kaart op te stellen dan wel bij te houden? Wie is hier verantwoordelijk voor?

Lees de aanbevelingen in paragraaf 5.3.

17. Wat vind je voor je eigen werk /binnen jouw team belangrijk uit hoofdstuk 5?

Hoofdstuk 6: Omgaan met ingewikkelde situaties

Lees paragraaf 6.1.

18. Welke knelpunten of ingewikkelde situaties zijn voor jou herkenbaar bij deze problematiek wanneer je hoofdstuk 6 leest? Hoe ga jij hier mee om? Welke verbeteringen zijn mogelijk en wat is hiervoor nodig?

Lees de aanbevelingen in paragraaf 6.5.

19. Wat vind je voor je eigen werk/binnen jouw team belangrijk uit hoofdstuk 6?

Cliëntversie/informatie voor ouders

Lees de informatie voor ouders.

20. Past de informatie uit de cliëntversie bij jouw/jullie manier van werken? Welke vragen kan deze cliëntversie op roepen bij de cliënten en welke antwoorden kun je hier op geven?

Over Richtlijnen jeugdhulp en jeugdbescherming

Richtlijnen zijn bedoeld om jou als professional te ondersteunen in je werk. Het zijn aanbevelingen die richting geven aan de professionele afwegingen die je in de jeugdhulp dagelijks maakt.

De richtlijnen jeugdhulp en jeugdbescherming bieden een overzicht van de laatste kennis: op basis van wetenschap, praktijk én cliëntvoorkeuren. Met praktische aanbevelingen en kennis binnen handbereik beslissen jij en je cliënt samen over een effectieve aanpak. In totaal ontwikkelen en implementeren we 14 richtlijnen.

Meer weten? www.richtlijnenjeugdhulp.nl.

Richtlijnen jeugdhulp en jeugdbescherming zijn een initiatief van:

